

Unda Oppa Kollattanpaya A shashakka kaahannan ka Upnaa kollannaan **Saanta Lellekayta 9 – Kokkonumta Shakka**



Waa Fadamma 9 – Waa Anni Jaalade

OCTOBER 2022

Mackenzie Matthews

Mala ishin Kollumaa Aaninnan Dehaammo
Dehaamampaya -Aakanaa Apiita piisa qara paxxaara
Katie Maeve Murphy

Etaa Innumate' Dehamapyta A Porra Kuttan Mala Ishin
Kollumaa Aaninnan Dehaama,
Aharmishe, Apiita pissa qara Akana pehaa



WAA KODA MAA

INKUTTANNE

WAA FADAMMA	Waan ani jalaade
WAA MALLA KODAMITTA	Kuttuma Issi(Amatta) Ulfessa
ETAA	Haka Taqeeqaa 15-20
ORAA ATTA CO OAKKAA KODOE	Haka Hella Nama 20
PORA	Unda Paalda Oppa Koyyaaloosen Qorrima Kara' Kut'i'an Ka Akkaa Siileta Xaashani Harmishi
WA TURAN EEEYYE' HARMISSA	Hellaa Qorrima Takka A kutta Kara Akkaa Kut'i'ani Kode Ka Akkaa Siileta Xaashani Harmishi
MEHADDAA ISHIN KODEETA	Mehaddaa Ookuma(Siileta) Nama Takka Takkaa Mina Warqata Daasata
AKKISHAA	parpaaccisnin can

NYAREETA



Dikattaa Sawwaa'



afa

MATEORSHA

- Kodoose saantan aanissa'e dikkatta qaraa kodami,saantaa lallehayta apilaa kapaayye ulfeena kollissa qaraa kokkonnaade sede dukaata koddeeta isho a hellaa kodaccisnitto ettana lekayta(akutta kodddite ashakka) mattee oorsatta faroota kutta.
- Lallehaytose a qoottota kiseewwaa dikkatta olin xasootta isho kiseeta nyarrahata. Hellaa olqapayshoten isho kiseeta samayta kara tarpishin heenna dikkatta ishoota dakaatta i ettanissa. Kiseeta lallehaytose koonaneyye aside dikaden.Akodditti piisa isho taaqa haaraya akamma' deena ulfeesseta qara kokkonnassan ekkayshin.
- A Olqapa kahaataya kodde isho hellaa ake olle wa'i lekayan kolladine caatta i' ettanshan.sede iwayyi! Waa pursamitta kodde piita akkaa ulfeessaani torraa dakkaysatta isho teyyattaade fayya' tooyi. Pakkana punu xala xarra moottiyyu allu an qapu awwi ana koda taaki "xala moottose olqapa qootan qapin malla xasan qapnaanni ka anen dakayni,maa xoori awwi anaa koda."

KOLLATTA

- Otoon olqapa kutta isho poraa atura qapame qapta hellaa takka takkaa laka qara' kodeeta rakkaccisne fayya' tooyi qara' padawetan otoon imehadda tura qapame caane hellaa olqapa' kodeetan akkaa mehadda qootadan ka olin torraadan
- Hellaa oli akkeeta'e kuyyaata dikkatta xasootta atoon iheenan kuyyaata ishoota parpaaccisnitto qapatta i'ettanshan. Pahana'e kuyyaata taarota matta (hellaa) mattaa toorota qapattanen ishin de'an) kuyyaata pila male(hellaa mehaddaysho kalsadan), kuyyaata mehadda tikoppa' kalsatta (hellaa tika kolluma opa mehadda tika kara' kalsadan) kaspera...

SAANTA

- Assi ishoota kide << Dikoowwosen caa piisa kollatta' kuyyaatoppe kollanni ka kuttanni' kenin isi peepa ka kide ke kodda kaso ana parpaaccisni! Hellaa mattayshote isho akkaa moottadayshote kanaata qapani kokkonnayshi.
- "Attakkan pursammi isho akkaan kuttanni ulfessinon heennaa.otoo olqapasnno atta kuttatti? A paayyota caattaap a deenitto ka kittooye dukaata takka takkaa akapa pursamte oppan dasa moottayti leli
- "Otoon hellaa olqapoppa lahan kammayye attakka xuttaden akkisso'e pahana shakkaya isoota dooshe, pahana'e maxxadaysho puuseta, haka kudaniiti dikoota dikeeta heennaa upnatta, moottadaysho fayya' upnatta kaspera...)
- Hellaa otoo olkapaa qootadan kammayye warqata (qittaanpuusota takka takkaa sessaa oppa qootani kodi setturan aynno akkaa coo) paayyota qaraa a olqapa oli lahana aynno akkaa kodden isho itturopa aynno koddeeta akkaa faden akkaa xaashani kaassado.
- Hellaa kiseeta xa'innaneyye, kifileeta karan desa a' aanin kaa hellaa takka takkaa maana akkaa xa' innan lelani kaassado.

WAAKODAMAA

Waan Kollanne

WAA FADAMM'A'	Waan Ani Jalaade
WAA MALLA KODAMITA	Ulfeenan kollatta
ETAA	Haka Taqeeqaa 15- 20
ORAA ATTACO AKKAA KODOE	Haka Hella Nama 20
PORA	Unda Paalda Oppa Koyyaaloose'n Qorrima Kara' Kutia'ne
WA TURAN EYYE' HARMISSA	Hellaa Qorrima Takka Akutta Kara Akkaa Kuti'ani Kode
MEHADDAA ISHIN KODEETA	Kodaa Ollin Koonan Kapan Desa Mehadda Tarpina.
AKKISHAA	Parpaaccisnin can

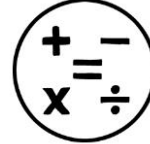
Nyreeta



Upnaa



afaa



Puuseta adikoota a upnaa



Dikattaa sawwaa'

MATTRE OORSHA

- Matte oorsada. Hellaa takka takkaa lellehayta piisa qara' akkaattan ettanshan, otooni olqapa haaraya kodden,sede wa'in kiini. Upnaa qapane piisa a koden dukaata paayyota ulfeessa i'ettanshan.
- Kollumoose ettane ulfessa'e kaaheta kodamte,semalla hellaa kaassumaa oorissa ettanshane kodeeta ka isi amaneetan akkaa dakayani fayya' tooyi kiseesite innaa qaraa pinkisatta ka otoo piino tooyetan kiine.

KOLLATTA

- Olqapoppayye paraysho ettanissaa qapa innaa takka takka upnaa parpaccisna ka fayyuma ettanissa immapetae kaassumadda dikkata an ollin kinno maan kollatti? Hellaa in dakkaysadin
- Hella kiseeta kuttate ke oli kapa jare ,innaa takka takkaa kiseetaysho daassata l'ettanshan. Otoon ikaassuma oorissaan upin olkpilan puriisa.assew hellaa olpa qapeetan isho kaahetose lakki lakkin dikkissa feedetaa i'ettanshan (mattee oorshaa:- hellaa lakki lakki' koddeetan hellaa kiseeta lamayta olqapoppa jare hellaa haaraya kodde olqapeetaan lakki lakki ollin qapeeta.
- I hella awta piisa oli puppurinna isho olqapan samyta qupeetan akkaa porpaccisnito otoo olli' kalan lellehaytose waa qapannan, a qoota mattayshote koddite malla hellaa mehadda a olqapoppaa caa xelittayshote qooteeta otoon l'ettanshan kaassodo.

SAANTA

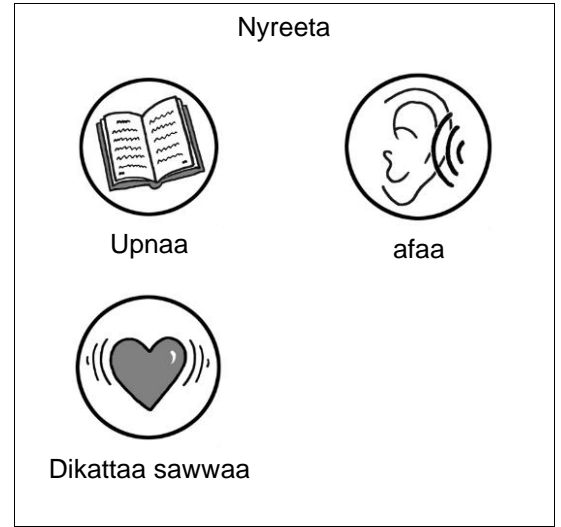
- Oppa' oora ka kida "qoota kuttumanno takka takkaati desa tikinno kollumaati ila'anni. Awta piisa tikinno kuttumaan isho kollumaan matte oorsatte iparpaccisini. kuyyaata oppa ettaninno ulfeessaa ino parpaaccisini.
- Kamma' kida' 'ildayshin diipa ka poran oppa kiseeta taprissin matte oorsada.' An olliin kinnoyye maana upnaati? Hella akkaa shooolote saanta fayyaatii'n torradani kodi.
- Kamma' qattissan hellaa ollin kollumaa qoottada " hellaa a kaahaden. Ka innaa takka mehaaddaa qabbo daasatta kowaseta takka
- Kamma' qattissan hellaa ollin "kolluman qoottada" ka olin kaahaden. In takkaa mehaddaa harkuppa qapanna daasatta (kowaseta taaki kuyra) ka kamma qattisan innosen waa kollumappa qara' kaye saanta kolluma takka takka oli kaassumaa olkapa deha kaassado.(pahana'e ;-mehadda qalameeta diki kideetan kaassata,wa ke dakaanna maana? "akkaa oorshaa dikkishin innaa akkaa qorrima karandesa tittitawo mehaddaa kaaheta tatarpissa parpaccisini. Mehaddaa ishootopa tiitassa turan kaassuma oorissa ishoota parpaccisni
- Innaa takka takka'e akkaa kaassumaa takkan oorsho faroota ishotta daassata ekkayshi.

WAAKODAMAA

Waan qoottinno dessa olli jaalanninna

WAA FADAMM'A'	Waan Ani Jalaade
WAA MALLA KODAMITTA	Oli Ulfessa, Samayta Ollin Qupeeta
ETTA	Haka Taqeeqaa 20–25
ORRAA ATTA CO AKKAA KODE	Haka Hellaa Nama 20
PORA	Unda Palda Oppa Koyyaaloose'n Qorrima Kara' Kut'i'ane Ka Kamma'e Ka Kamma Akkaa Unda Palda oppa jama' Kiidani Harmissa.
WA TURAN EYYE' HARMISAME	Hellaa Qorrima Takka Akutta Kara' Akkaa Kutti'an
MEHADDAA ISHIN KODEETA	Mehaddaa Siileta, Innaa Takkaa Takkaa Mina' Warqata Daassata- Maxxa Innaa Takka Takkaa Warqata Qara Puussota Parpaccisini.
AKKISHAA	Parpaccisnin can

MATTEE OORSHA	<ul style="list-style-type: none"> Lellehaytose olqapoppa kodame innaa takka takkaa a waa paxaara ulfeessino ka loqsha uummo akkaa kodditi fayya' tooyeta. A pora kapandesa titiitaawana ka eeyye caane hellaa maana akkaa loqshaysho qara xaayanana kaassado otoon saanta faaneyye paata akkissaan daassata i' ettanshan. Otoo siileta dikkishan kammayye hellaa quda harmissan akkaa qara qappo kokkonayshi..
KOLLATTA	<ul style="list-style-type: none"> Hellaa poraa kayo a oppaa mehaddaan kinnin taaki otoo hellaysho fayya' olin upin olqapan kiteta i'ettanshan. Porroositiin mehadda olli' qootetan taaki waa moottadaysho oppa' qawwawnaane ollin olkapa' upnaatta i' ettanshan. Otoo hellaa olqapan kutiissan, innaa olqapa karaa loqsha isha' daasamitto akkaan kutiin ekkaysha. Hellaa loqshaa teyyadine akkaa oppa qawwaawani kidedetan xasollaya kodda i' ettanhan.



SAANTA

- Hellaa koda oltura kodammo karupa olpa oorsha. Hellaa aporoose karaa caa ettana a kutta a samayta qupe kide ka matte oorshada. Olqapa a kutta asamayta qupe matte oorsada. assi ishoota kida olqapinni, ini a xata kapan desa caa kuttayan kollanni, ini akataa paxaari! Apiisa qaropeela qapto xoori in kollannay olkkameela qapeeta ino faani.
- Awwe amma inuu nama pilaati loqshaa upnaatama nama takka takkaa olqapa karaayye nama takka'e loqshaa daasha loqshayti namsitie waa jaalannittane oppaayye qoota nama takkati koddaa parpaccisina xoori juuttutan nama qapada! Loqisha daannitto nama'en lelan, otoon ollin qoottanninno waa nama qawwanna'e koddita.
- Pursamitta kutta akka olqapa mina' hellaa qoota qootetayshotedesa isho wa loqsha daassata ettanshan (pahana'e waa qapnaatta: mottada fayya koddia ,a fayya' anappapno koddeeta, a jar jarissan keero koddeeta, qaarqarsampayta qoottino apaxaara keddeeta kaspaa..).
- Olqapa karaa juuttutan innaa takka takkaa warqata qara' maxxa innaa pila' puusame daashe. Hellaa qorrima karaa caa porraa leqayappa akkaa aanani kodi. Hellaa akkaa qalameeta xasollaya koddan ka loqshaysho saanatan kokkonayshi.
- Hellaa kiseetaa koonaane qudeesa qaattan akifileeta karandesa aanin.
- Hellaa otoo siiletaysho dikkishan ,hellaa loqshaysho olli'daannan saanta loqshaatin aanisha

WAA KODAMAA

Kaahewwannon jaalanninna

WAA FADAMMA

Waan Ani Jalaade

WAA MALLA
KODAMITA

Akkamaa Hellaa Porraa Upnaa Kollatta Male
Kaahetta Kaahadani Pursha Kutta'Kodeeta

ETAA

Haka Taqeeqa 20 – 25

ORAA ATTA CO
AKKAA KODDE

Haka Hellaa Nama 20

PORA

Unda Palda Oppa Koyyaaloosen Qorrima Kara'
Kuti'ane .Ka Kamma Akkaa Unda Palda oppa'
Kaahadani Harmissa.

WA TURAN EEEYE
HARMISSA

Hellaa Qorrima Takka Akutta Kara' Kutti'e.
Ka,Kamma Akkaa Saantan Kaaheta Kaahadani
Harmissa.

MEHADDAA ISHIN
KODEETA

Latu Parpaacisna.

AKKISHAA

Parpaaccisnin can

MATTE OORSHA

- Lellehaytose hellaa pora kolluma male lake kodadda ishoota xasaysha akodda ettanshane akkaatta'e qarqarsa dikatamti kiseeta hellaa ke olli koddinikinnin kiseesi parpaccisinitto kokkonnassa, kataffaata paxaara.
- Assew hellaa ayno olli akka koddinan akkaa muradan ka toollaa ishoota kuttinna olli kiseeta kaaheta harmissa torraatta otoon in ettaninne tooyetan upnaatta. A parpaccisinitto koddite porooseten kaahewwa kaahatta isho kiseeta porooseten kinnin samaytta olli qupeeta kamma a caatta i'ettanshan.

KOLLATTA

- Innaa a kaaheta keeritta oppa' akkaataa ettaninni kinnine otoon i caane a kaaheta olqapa dakinta in heenin kaaheta kaahayti afayya' desa koonittane a olli' kaleeta ka a hellaa piisa qapannitto koddite fayya' tooyi
- A olqapa a kutta takka qapa ka kaahewwaa lakki kiseeta takkoppa ' harmissa apora laaki qaarqarsa orra qime otoni'caa kuteeta i'ettanshan. Maaxoori kodaddaa piisa hellaa nakayta tooyteeta isho ettanissa qara tooyeta aqapan patta kodi.

Nyareeta



Dikatta sawwaa



afaa

SAANTA

- Hellaa koda oltura' koonan kaopa olpa ooren "porinno karrayye aren kinnin ettanissaddaa orra qawwanna takka takkaa aane kollattin kokkonatta iparpaccisni. Sede kodeeta'e mattee oorsade maa xoori kaaheta kasu mattee oorsado!"
- "Kaahewwa orra qawwanna takka takkaa an olin kaahanne taaki tikoppandesa kaaheta kaahewwa nama poroose male kaaheta i'ettanshane?" Kide ka kaassado.
- Hella olli lellehaytadda nama xasanno takka takkaa dikado.
- Lelelehaytadda takka takkaa aree kamoopa xata qapatta i'ettanshan.
 - Saantada koda olli kusse ikide "damaa foollaa", nessa xanta aolkaran dikaanno atura' qanno tooyi,waa xawwa' caa mina tooyeta la'ayta tiimalalayta, ilawa,kollumaa kahaysatta kaspaa...
 - Kaahetadda pila- porsamitta a pankaalata (pursamiittaa a qalameeta mehaddaa kalsatta oppaa kodamte) torraa a koda qaraa nakaye olli, kaspaa... kidaa i'ettanssan.
- Hellaa kodaddaa orra nyarrahaasinna mattaysho otoo sookshan ka dikkishan kammayye takkaa takkaa lakki haahatta'e kiseeta lamayta arpeesa qeeda oon iparpaacciisni. Hellaa olli' kaleeta haaraya oli upnassa otoon i'ettanissa! Xoori kaaheta xawwa'desa kitto otoo kaahadanew akataa paxaari.

WAA KODAMAA

Kuttumaa Heennanno

WAA FADAMMA

Waan Ani Jalaade

WAA MALLA
KODAMITA

Saantadaa heennaa oppa tooya!

ETAA

Haka taqeeqaa 15 – 20

ORAA ATTA COO
AKKAA KODDE

Haka hellaa nama 20

PORA

Unda palda oppa Koyyaaloosen Qorrima Kara' Kuti'an

WA TURAN EYYE'
HARMISSA

Hellaa qorrima takka akutta kara' akkaa Kutti'ani

MEHADDAA ISHIN
KODEETA

Parpaaccisna

AKKISHAA

Parpaaccisnin can

MATTE OORSHA

- Lellehaytose akataa parpaaccisni. Hellaa akoda a olturatta'(parka) karaa kolladen waa takka takkaa akata parpaccisna heennaysho pahaa qoota atta pahaten upnaatta isho la'assaa ettanshan. Hellaa heennaa a maana kodde a ishoota dakaanna akkaa a rakkoota takka nefo qapnin dikaden.heennaysho upnaatta la'assaa isho hellaa amma heenna nakayta qapa ka wa'i piisa kokollanna ka ettaninna ettanissa a caatta kutta qappa. akkamma wa hellaa amma kollannan isho waa awta piisa kolladane' ishoota ettanissa.

KOLLATTA

- A koda olturatta akutta qapa hellaa dikattaysho a olqapa olin qoottatta turan wa'i takka takkaa qoota kolladine desa akkaa tiitawan ka a qoottino torraccishani kokonnayshi.
- Saantadaa heenna ettanissa . Takka takkaa kiseeta kollannane hellaan de'ine otoon I caan faroose hellaa olin oppa tooyeta' koda qaraa nakaysha. Akkaa ettansammitto mina saantada lekayta kollatta kiseeta qeedadu. Qara' padaawetan,hellaa olin qoota heennaatti desa qara torratta kiseesi qeeda.

Nyreeta



Dikatta sawwaa



Afaa

SAANTA

- Ana kamma' kida, " waa fayya' paqara a pila an lellehytose karaa upnaanne haka heennaannutedesa upnaatta in ettaninne. Haka heennaannuti akuttati' upnaatta ka atta akkaman issii marraanu in upnaanne.
- Asse kide ka hellaa kaassadu "heennaa kollade oppaa namaa shakkytawo ana lelu i kiiraada?" Ka akkamaa hellaa oorishani kodi.
- Ana kamma' kida, "Otoon a dakintayshin desa dikannittane maana akkaa ishina dakayno lela ettanissane? Kaassumosin qinda lekatin kaassada (pahana'e xasan,mirran,neqqumittan isho akata daappayisattan, kaspaa...) ka akkamaa hellaa oorshani kodeeta.
- Saanta takka takkaa a heennaa ke olli kolladine oppaa tooyi (pahana'e nessa oorsatta,hanqaqsatta,fayya fayya' tittimsatta, xayxaaytuppa siileta xa'issa, haka heennaatedesa torraatta,kaspaa.) Ka kamma' hellaa akkama ossin heennaa akkinna kamma ekkayshani kode.
- Hellaa akkamma otoo tikuppa caane matte oorsadan ka ekkayshani leleeta.

WAA KODAMAA

Waan Inoon jaalatame!

WAA FADAMM'A'

Waan Ani' Jalaade

WAA MALLA
KODAMMITA

Kodaa kollumaa tikopa daassata; kisseta oppa
Kodaan qara oorsatta.

ETAA

Haka taqeeqaa 20 – 25

ORRAA ATTA COO
AKKAA KODDE

Haka hellaa nama 20

PORA

Unda palda oppa koyyaaloosen qorrima kara' Kuti'an

WA TURAN EYYE'
HARMISSA

Hellaa qorrima takka akutta kara' akka kuti'e

MEHADDAA ISHIN
KODEETA

Waa latu ishiina harmisattan/jeejaatta Taqqamatta
mattee apnaadu.

AKKISHAA

Parpaccisnin can

MATEE OORSHA

- Lellehaytose akkamaa hellaa otoo lellehayta kamma etaa qapani akka kodani fadammi.
- Hellaa xaamane' hakaa tikuppuppa in orrin. Otoon wa hellaa kodanninkinnin kaa otoon kodaa hellaa in kininni akkaama waa ishoota xasanna matte oorsadan ka kaaheta dikadani kodeeta.

KOLLUMTA

- Otoon poraa oppa mehaddaa xaayatta' caane, kiseesi karaa mehaddaa oltura xaayaa ekkaysha. Ka hellaa waa kodammiya maana akkamaa akkinnittu kaassatta. (pahana'e aytame akka Lellehaytose koone? kideetan hellaa kaassatta. Lellehaytose oppaa maana karaa kollatte? Akoddi toma akka lellehaytose' ke saltu patta asse kaassadu.
- Qoota dikkissa parkashshute desa otoon hellaa a miiroodee taaki a tammaqee pahaa qeedi ka kiseesi kiseeta saanta heennaa upnaatta' kode. Sedi nefoo akkamaa hellaa pora takka wa'i lakki mattuppa dikadaane ishoota koota.
- Hellaa akka ildayshu diippadan ka jaw kidan ka kuti'ani, taaki piita qara akka mukku kaassado. Nessa xa'issaan diken ka hellaa sessa nessaa oorsadan kaassado, Dikoota sessa dikiya kammaa dikooowa sessa diki. Otoon qoota qaqee keniti oppa' ooren.
- Hellaa piisa akka tulta qara mukani kode haka hittinna dakintoyshute suraysanniyan ka mattayshute paayyaatte haka qupiyyaati kiseeta furmaniti akka ildaassu diippadani wa ishoota kidammiya kaassadani ishoonna kaassado .Hellaa akka hittinna dakintayshute kokkonayshane ishoonna kaassado. Isho kamma' diishane haka kudani shollo diin. (Pahana'e- Qupiyya loqqa fayya otoo ettannittane haka dippati dikan, Shollo kidissaan diisha" Loqqaan, Karittan, Qupiyyaan, Dikiladaan, Xashshiyyan fuulupa qatteta) Otoo sedi koonitto hellaa jaw kida faani otoon iparpaccisine akka kodane kaassdo otantee xata shakkaya nessa qaattissyho nissan ishoonna saanta akkishi

SAANTA

- Hellaa qorrima karopa kullishi, (Anti anta kolluma oppa a qoottota takka kidin akatan xasoodi kiden".
- "Kiseeta olqapa xannu oppa kittoyye kaahayta paqara takka maana ke mattee oori? " kidi ka kaassado. Ke pepeeta kapandesa ana ishoo innaa matta mattan paruppa kaahayta paqara matte oorsattan taaki assi patta akka qootu kode.
- Innaa pora xaadippa dela lellehayta kooniya oon i caane, A qoottota qorrimea oppa deyin ka a hellaa olqootta qindatta tikaayshute oppaa teyyado. .
- Otoon kiseeta qupeetateyye dikkatta etaddaa pone desa kaahewwa takka takkaa kaahada. Kaahewwosin oppaa mina' paata hellaa olqara olle kaahewwaa haaraya ishoonna olin upnaysha saanta lellehayta karaa jaalannaane lamayta kodiya i'ettanshan Kusse , tinnishsha foollo, rikaa, kaawwata harka, Maritta kamma' antaa Xuumeta xawwa, La'ayta tiima ipsa ilawwa, Kowasetta kaahayta kasp...)

Nyareeta



Dikattaa sawwaa



Afaa